

Utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep.

0032 OSLO

Deres ref.

Vår ref / Saksbehandler

12/1929-5

Rakel Malene Solbu / tlf.

Dato:

23.04.2012

EØS-UTREDNINGEN

Fagforbundet er svært godt fornøyd med at regjeringen tok LO-kongressens oppfordring på alvor, og bestilte en forskningsbasert gjennomgang av EØS-avtalen. Vi er i all hovedsak tilfreds med den grundige gjennomgangen som Europautredningen er, men har noen punkter vi ser som utfordrende.

Fagforbundet har ikke noe vedtak i forhold til Norges tilknytning til EU. Vi mente EØS -avtalen var riktig da den kom på plass tidlig på 1990-tallet, og ønsket oss markedstilgangen og tilhørigheten til Europa. Dessverre har vi de senere årene sett at den dynamiske avtalen har utviklet seg i en negativ retning, hvor det norske samfunnet og spesielt arbeidsliv, stadig er under press. Dette hadde vi håpet at Utredningen skulle belyse, men det er vår opplevelse at Utredningen gir et skjevt bilde av Norges tilknytning til EU. De positive effektene har fått mye plass, mens områder og saker som har medført negative effekter for Norge, er i liten grad viet plass.

Vi ønsker å trekke fra noen områder:

Demokrati

"EØS-avtalen har etter hvert vist seg å bli mye mer omfattende og forpliktende enn opprinnelig antatt, og de kan diskuteres hvor mye lenger Stortingets samtykke fra 1992 kan gi politisk legitimitet" (NOU 2012:2, side 828). Dette er en utfordring vi må ta på alvor og som må gis plass i debatten.

Arbeidsliv

Vi vil påpeke at det vanskelig lar seg bevise at Norges tilknytning til EU er grunnen til den økonomiske oppgangen vi har hatt i Norge siden 1994. Siden vi ikke kan isolere oss fra avtalen, så er det vanskelig å si hva som er takket være tilknytningen til EU og hva som ville funnet sted uten en EØS-avtale. Men det vi faktisk vet, er at alle de negative spådommene fra ja-siden før folkeavstemningen i 1994, er kraftig tilbakebevist. Det er også dokumentert at Norge har stått stødigere i den pågående finanskrisen enn andre EU-land, med samme tilknytning til det indre markedet. Norge har klart seg utmerket utenfor den europeiske unionen, mye på grunn av et godt organisert arbeidsliv, gode naturressurser og gode samarbeidsavtaler.

Fagforbundet er, naturlig nok, opptatt av det norske arbeidslivet. Det er, som Europautredningen også fastslo, vanskelig å si noe om utviklingen i Norge, fra 1994 og til i dag, isolert fra EU. For Fagforbundet vil det heller ikke være noen stort poeng å prøve å skape dette skille. Det som er vesentlig for oss er løftene som ble gitt da avtalen ble inngått. EØS-avtalen skulle ikke virke inn på det norske arbeidslivet, norske faglige rettigheter eller partenes muligheter til å forhandle fram avtaler.

Dessverre har vi opplevd den siste tiden at direktiv fra EU har fått direkte inngripen i arbeidslivet. Spesielt dommen fra Høyesterett, basert på en EU-dom, som vil føre til endringer i tariffavtalen for norske piloter. Dette er første gang EU-lovgivning griper inn mot og overprøver norske tariffavtaler. Vi står også overfor et Vikarbyrådirektiv, hvor vi ser at tariffavtaler som har restriksjoner mot bruk av vikarer må endres, slik at de harmoniserer med direktivet. Både bestemmelser i AML og i enkelte tariffavtaler kan være i strid med direktivet.

Fagforbundet opplever at denne demokratiske utfordringen, ved at avtalen ikke lenger er det som ble vedtatt, får liten oppmerksomhet. Vi ser dette som et stort problem, da vi gikk inn for avtalen i sin tid, med løfter om at norsk arbeidsliv skal reguleres fra Norge.

Velferd og helse

Sosial- og velferdspolitikken er i hovedsak en nasjonal sak, med unntak av likestillingsfeltet. Men vi ser at EU de siste årene har styrket det frivillige mellomstatlige samarbeid, forankret i Amsterdamtraktaten fra 1997. Dette gjelder samarbeid på sysselsetting, modernisering av velferdsordningene, fattigdom og sosial eksklusjon, likestilling og helse spørsmål. Sosialpolitiske reguleringer er et nasjonalt ansvar, men må ikke være i strid med likebehandling og fri bevegelse.

Pasientrettighetsdirektivet, som ikke er vedtatt i Norge enda, har fått lite oppmerksomhet i Norge, og når det får oppmerksomhet, så fremstilles det positivt, med gode muligheter for norske forbrukere. Vi hører lite om de negative sidene, som for eksempel mulighetene for at nordmenn kan presse ut lokale pasienter i andre land, fordi vi er kjøpssterke og betalingsvillige, at man må ha mulighet til å betale selv før en eventuelt får refundert utleggene (noe som kan gi livets rett til utlånere og forsikringsselskaper), smittevernsproblemer, oppfølgingsproblematikk, behovet for mer stykkprisinnføring og ikke minst økte kostnader ved behovet for en omfattende tilrettelegging i det norske helsevesenet.

De negative sidene ved mellomstatlig samarbeid i forhold til sosial- og velferdspolitikken, som kommer i økende grad, er i liten grad trukket fram.

Alternativer

Fagforbundet mener også det er beklagelig at ikke har vært rom for å se på alternativene til EØS-avtalen. Det har fremkommet at EU selv ser for seg en mer omfattende, mer helhetlig og mer integrert EØS-avtale, da bør også vi se på hvilke alternativer og hvilket handlingsrom som er tilgjengelig.

Som nevnt innledningsvis er Fagforbundet urolig for den demokratiske utfordringen som EØS-avtalen har ført med seg. Dette bør også gjenspeiles seg i debatten, hvor vi løfter frem

ulike alternativer, slik at vi ikke trenger å ta inn over oss alle pålegg, føringer og direktiver som kommer fra EU. Fagforbundet vil derfor henvise til prosjektet *Alternativer til EØS*, hvor ulike tilknytningsformer mellom Norge og EU blir presentert. Rapporten vil ta EØS-debatten videre, slik at vi får en hensiktsmessig og forhåpentlig fruktbar diskusjon.

Med hilsen
FAGFORBUNDET

Jan-Tore Strandås
(sign)
fagleder

Rakel Malene Solbu
(sign)
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk i Fagforbundet og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:
Kopi: Landsorganisasjonen i Norge,